

Inkomensverschillen op de werkvloer

Marion van den Brakel

De inkomensverschillen onder mensen met kleine banen tot twee dagen zijn veel groter dan bij de rest van de werkzame beroepsbevolking. Bij deze banen staan jongeren met bijbaantjes tegenover de oudere, meer verdienende deeltijders. Ook onder voltijders met een werkweek van 40 uur of meer lopen de inkomens sterk uiteen. Het gaat bij deze groep vaak om zelfstandigen, bij wie zowel forse winsten als zware verliezen kunnen voorkomen. De inkomensongelijkheid bij zelfstandigen is daardoor ook conjunctuurgevoeliger. Bovendien is er ook tussen de verschillende leeftijdsgroepen flink wat onderscheid in inkomen. Binnen de leeftijdsgroepen zijn de inkomensverschillen vooral groot bij de babyboomers en bij jongeren.

Opvallend is verder dat de inkomensverschillen tussen mensen met een gelijk beroepsniveau kleiner zijn dan tussen mensen met een gelijk opleidingsniveau.

1. Inleiding

Beloningsverschillen op de werkvloer zijn, gezien onder meer verschillen in werkervaring, arbeidsduur en niveauverschillen in functies, gegrond. Sinds 2000 voert de overheid een gelijkebeloningsbeleid om ongerechtvaardigde beloningsverschillen tussen groepen werkenden, bijvoorbeeld tussen mannen en vrouwen met hetzelfde werk, te verkleinen. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Commissie gelijke behandeling en de Stichting van de Arbeid hebben begin deze eeuw enkele digitale instrumenten gemaakt die arbeidsorganisaties helpen de gelijkeloonwetgeving juist toe te passen (zie www.gelijkloon.nl). Zo is er onder meer een managementtool om beloningsongelijkheid op te sporen en kunnen werknemers een 'gelijk-loon-check' uitvoeren. In 2006 is de werkgroep 'Gelijke beloning, dat werkt', ingesteld door het toenmalige kabinet, actief geweest om het gebruik van deze instrumenten in bedrijven te promoten. Toch verdienden bijvoorbeeld vrouwen in 2009 gemiddeld, rekening houdend met onder meer verschillen in leeftijd, werkervaring, beroepsniveau en leidinggeven, maar net iets meer dan 90 procent van het bruto-uurloon van mannen (De Mooij, Bottelberghs, Goedhuys, Tillaart en Wagner, 2010).

Dit artikel gaat in op verschillen in het persoonlijk bruto jaarinkomen uit betaald werk van de werkzame beroepsbevolking.¹⁾ Daarbij ligt de focus op inkomensverschillen binnen diverse groepen, dit in tegenstelling tot De Mooij e.a. (2010), waar het gaat om verschillen in inkomen (beloning) tussen groepen. De verschillen worden in kaart gebracht aan de hand van de Theilcoëfficiënt, een veel gebruikte maat voor inkomensongelijkheid (zie kader Inkomensongelijkheid). Verschillen in inkomen worden in belangrijke mate veroor-

Inkomensongelijkheid

Een bekende en veelgebruikte maatstaf voor inkomensongelijkheid is de Theilcoëfficiënt. Deze coëfficiënt beschouwt de onderlinge verschillen van alle inkomens in een populatie. Meer specifiek is de coëfficiënt T gelijk aan het gemiddelde van de logaritme van alle relatieve inkomensaandelen, gewogen met de inkomensaandelen:³⁾

$$T = \frac{Y_i}{\mu} \sum \ln\left(\frac{Y_i}{\mu}\right)$$

met γ_i het inkomen van persoon i en μ het gemiddelde inkomen van de populatie (hier: de werkzame beroepsbevolking). Naarmate de inkomensverschillen in een populatie toenemen, wordt ook de waarde van de Theilcoëfficiënt groter. De ondergrens van de Theilcoëfficiënt is gelijk aan 0 (dan heeft iedereen hetzelfde inkomen), de bovengrens (dan bezit één iemand al het inkomen) hangt af van de omvang van de gebruikte steekproef. Zie Van den Brakel-Hofmans (2007) voor meer informatie.

zaakt door verschillen in arbeidsduur (Moonen, 2011). Daarom wordt telkens onderscheid gemaakt tussen mensen met kleine, middelgrote en grote deeltijdbanen en voltijders.²⁾ In dit artikel is gebruik gemaakt van data uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB) verrijkt met gegevens uit de Inkomensstatistiek.

2. Werknemers versus zelfstandigen

Inkomensverschillen het grootst bij kleine deeltijdbanen en banen van 40 uur of meer

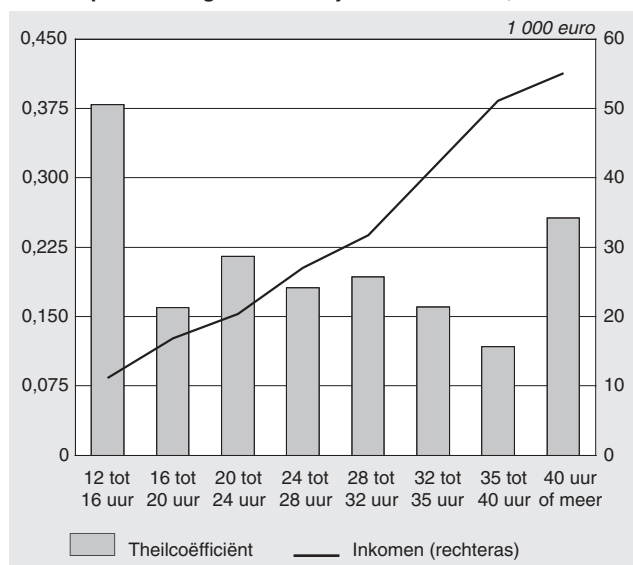
Het gemiddelde bruto-jaarinkomen van de werkzame beroepsbevolking⁴⁾ bedroeg in 2009 ruim 43 duizend euro. Voltijdwerkers verdienden met ruim 55 duizend euro het meest. Mensen met een kleine deeltijdbaan van 12 tot 16 uur hadden beduidend minder inkomen: ongeveer 11 duizend euro. Maar onderling verschilden zij het meest in inkomen. De waarde van de Theilcoëfficiënt was voor hen bijna gelijk aan 0,38. Dat de inkomensongelijkheid bij mensen met een kleine deeltijdbaan relatief hoog is, komt doordat het vaak om jongeren tot 25 jaar gaat, die een baan naast school of studie hebben. Zij verdienen minder dan een ouder, meer ervaren iemand met een kleine baan.

Van de onderscheiden groepen naar arbeidsduur hebben de mensen die minimaal 40 uur per week werken de op een na grootste inkomensongelijkheid. Vaak gaat het hier om zelfstandigen. Een deel van hen heeft een laag of zelfs negatief inkomen, terwijl anderen juist flinke winsten maken. Hun inkomensongelijkheid is daardoor relatief hoog. De kleinste inkomensongelijkheid treffen we aan bij de voltijders met een arbeidsduur tussen 35 en 40 uur per week.

Inkomen

In dit artikel staat het persoonlijk bruto inkomen uit arbeid en uit eigen onderneming centraal. Inkomen uit arbeid bestaat uit loon en salaris inclusief de werknemers- en werkgeversbijdrage in de premies voor de sociale verzekeringen (WW, ZW, WAO, pensioen en ZFW), tantième, spaarloon en de beloning van arbeid die niet in dienstbetrekking is verricht. Ook de waarde van het privégebruik van de auto van de werkgever is hiertoe gerekend. Inkomen uit eigen onderneming omvat de behaalde winst. In dit artikel wordt met inkomen altijd het persoonlijk bruto inkomen uit arbeid of eigen onderneming bedoeld.

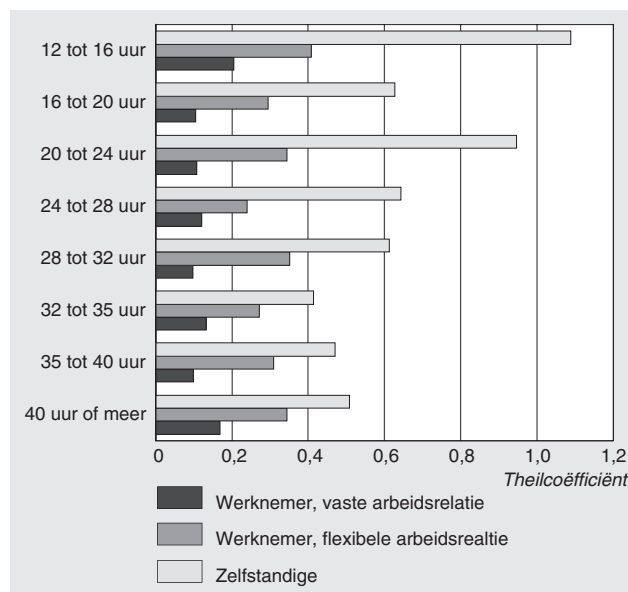
1. Inkomen en inkomensongelijkheid werkzame beroepsbevolking naar wekelijkse arbeidsduur, 2009*

Forse inkomensverschillen bij zelfstandigen

De inkomensongelijkheid bij zelfstandigen is veel groter dan die bij werknemers met een vaste of flexibele arbeidsrelatie. Wel neemt de inkomensongelijkheid bij zelfstandigen af naarmate hun arbeidsduur toeneemt. Flexwerkers verschillen onderling weer meer in inkomen dan werknemers met een vast contract. Het gaat bij flexwerkers om contracten voor een beperkte duur, zoals uitzendwerk, of wisselende arbeidsuren, zoals bij oproep- of invalkrachten. Hierdoor varieert hun inkomen meer dan dat van werknemers met een vast contract.⁵⁾

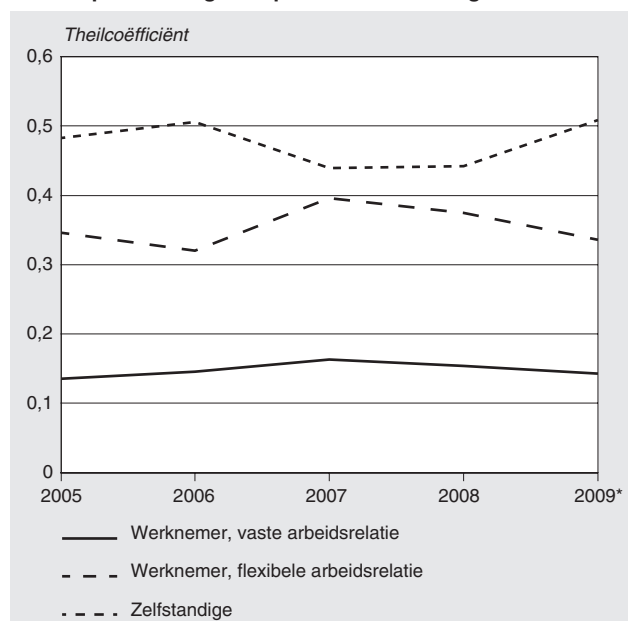
2. Inkomensongelijkheid werkzame beroepsbevolking naar wekelijkse arbeidsduur en positie in werkring, 2009*

Inkomensverschillen bij flexwerkers en zelfstandigen het gevoeligst voor conjunctuur

De inkomensongelijkheid van flexwerkers en zelfstandigen is ook beduidend conjunctuurgevoeliger dan van werknemers met een vast contract. Door de economische crisis namen de inkomensverschillen van zelfstandigen in 2009 flink toe vergeleken met 2008. Veel zelfstandigen hadden in die crisis met forse verliezen te maken. In de hoogconjunctuur van 2006 en 2007 daalde de inkomensongelijkheid van zelfstandigen, terwijl die van flexwerkers steeg. Dit laatste kwam doordat de groep flexwerkers door de aantrekkende economie weer behoorlijk in omvang toenam (zie ook Leufkens, Lok en Otten, 2011). De aanwas bestond vooral uit jongeren met een betrekkelijk laag startsalaris.

3. Ontwikkeling inkomensongelijkheid werkzame beroepsbevolking naar positie in werkring

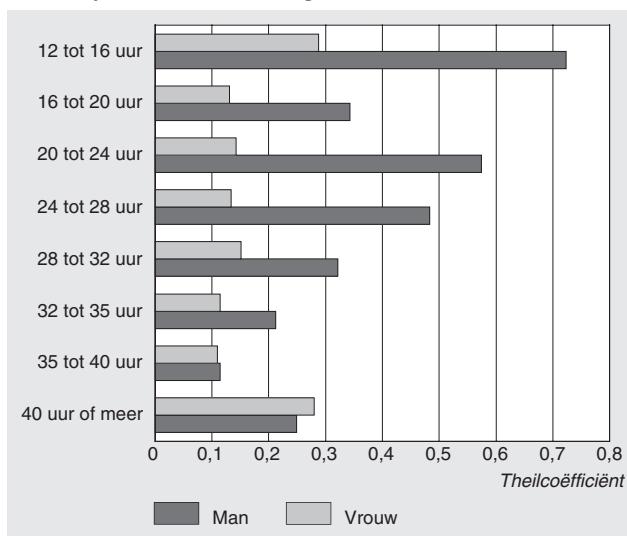

3. Inkomensverschillen naar persoonskenmerken

Alleen bij voltijders inkomensongelijkheid van mannen en vrouwen identiek

Bij voltijdwerkers komt de inkomensongelijkheid bij mannen overeen met die bij vrouwen (beide bijna 0,30). Bij deeltijders echter, verschillen mannen onderling veel meer in inkomen dan vrouwen. Bij mannen die in deeltijd werken gaat het vaker dan bij vrouwen om jongeren, die dikwijls een flexibel arbeidscontract hebben. Daarnaast zijn mannen met een deeltijdbaan ook vaker zelfstandig ondernemer (Van den Brakel en Leufkens, 2011). Voor zowel flexwerkers als zelfstandigen geldt dat ze een relatief hoge inkomensongelijkheid hebben.

4. Inkomensongelijkheid werkzame beroepsbevolking naar wekelijkse arbeidsduur en geslacht, 2009*

Hoge ongelijkheid onder babyboomers met deeltijdwerk

Mensen van 55 tot 65 jaar met een deeltijdbaan kunnen behoorlijk verschillen in inkomen. Deels gaat het hier om mannen die gebruik maken van leeftijdgebonden regelingen die zich onder meer richten op vermindering van de wekelijkse arbeidsduur. Daar tegenover staat een generatie vrouwen die opgroeiden in een tijd waarin het voor een meisje minder vanzelfsprekend was om door te leren. Zij werken dan ook vaker dan mannen van die generatie in elementaire⁶⁾ en lagere beroepen (zie Tabel 1).

Ook bij jongeren tot 25 jaar zijn de inkomensverschillen betrekkelijk groot. Een deel van hen is nog scholier of student en heeft daarnaast een baan. Het zijn vaak bijbaantjes met een laag beroepsniveau en bescheiden verdiensten. Andere jongeren hebben hun opleiding al afgerond en hebben inmiddels een baan weten te bemachtigen die qua niveau gelijke tred houdt met hun opleidingsniveau. Ook hoge beroepsniveaus met dito salarissen komen dan voor.

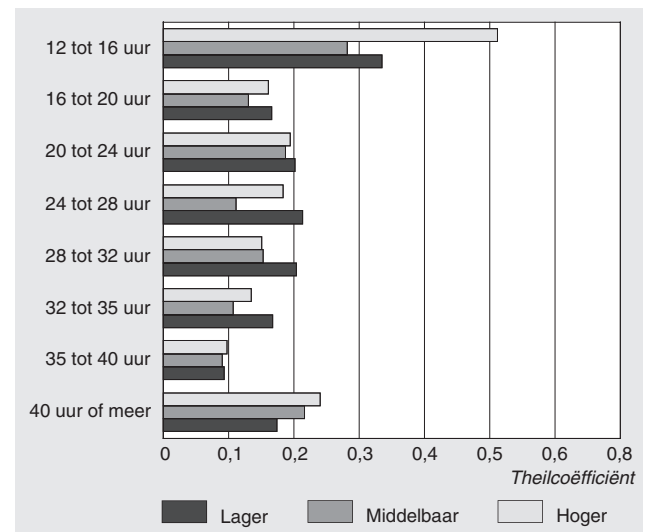
Meeste ongelijkheid onder werkende allochtonen

Zowel bij voltijders als bij deeltijders lopen de inkomens van

allochtonen onderling het meest uiteen (tabel 1). Bij voltijders springen westerse allochtonen er uit. In deze groep bevinden zich, naast managers en kenniswerkers uit bijvoorbeeld de Verenigde Staten of West-Europa, ook recentelijk in Nederland gevestigde Oost-Europese arbeidsmigranten met veelal een bescheiden inkomen.

Onder deeltijds werkenden met een wekelijkse arbeidsduur van 12 tot 24 uur voeren niet-westerse allochtonen wat betreft inkomensongelijkheid de boventoon. Hieraan ligt de gemiddeld jonge leeftijd van niet-westerse allochtonen (Nicolaas, Wobma en Ooijevaar, 2010) ten grondslag: vooral de niet-westerse allochtonen met een baan tot 24 uur per week zijn beduidend jonger dan autochtonen en westerse allochtonen met zo'n baan.

5. Inkomensongelijkheid werkzame beroepsbevolking naar wekelijkse arbeidsduur en opleidingsniveau, 2009*

Veel variatie in inkomen bij laagopgeleide deeltijders

Bij deeltijders kennen de middelbaar opgeleiden doorgaans de kleinste en laagopgeleiden de grootste inkomensongelijkheid. Deels komt dit doordat onder werkende laagopgeleiden relatief veel flexwerkers te vinden zijn (Leufkens, 2010). Opvallend zijn de grote verschillen tussen hoogopgeleiden met een deeltijdbaan tot twee dagen per week. In deze groep bevinden zich relatief veel hoogopgeleiden met laaggeschoolde banen, zoals bachelorstudenten met een bijbaan. Bij voltijders is de inkomensongelijkheid onder hoogopgeleiden iets groter dan onder laag en middelbaar opgeleiden.

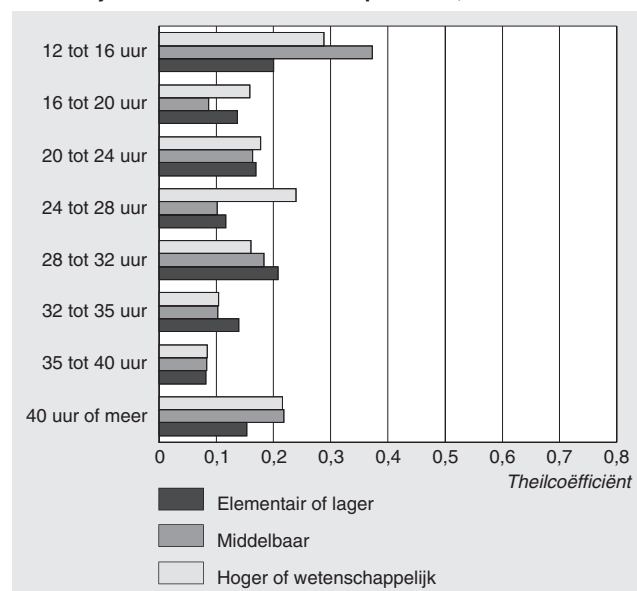
4. Inkomensverschillen naar baankenmerken

Minder verschillen bij een gelijk beroepsniveau dan bij een gelijk opleidingsniveau

Het onderscheid naar beroepsniveau laat een ander beeld zien dan opleidingsniveau. De waarde van de Theilcoëfficiënt is door de bank genomen wat lager: op de werkvloer zijn de

inkomensverschillen tussen mensen met een gelijk beroepsniveau dus kleiner dan tussen mensen met een gelijk opleidingsniveau. Wat verder opvalt, zijn de grote verschillen in inkomensongelijkheid naar beroepsniveau onder deeltijders met wekelijkse arbeidsduur van 24 tot 28 uur. En bij de kleine baantjes tot 16 uur springen nu de middelbare in plaats van de hogere niveaus er uit. Onder parttimers met kleine banen en een middelbaar, maar ook die met een hoger, beroepsniveau bevinden zich vrij veel zelfstandigen.

6. Inkomensongelijkheid werkzame beroepsbevolking naar wekelijkse arbeidsduur en beroepsniveau, 2009*

Betrekkelijk weinig inkomensverschillen in openbaar bestuur en onderwijs

Bij voltijders die werken in het openbaar bestuur en het onderwijs is de inkomensongelijkheid naar verhouding het laagst. Zeer grote inkomensverschillen zijn te vinden in de landbouw en visserij. In deze bedrijfstak werken traditioneel veel zelfstandigen (55 procent), terwijl dat in de meeste andere bedrijfstakken overwegend werknemers zijn (circa 80 procent).

Staat 1
Inkomen en inkomensongelijkheid werkzame beroepsbevolking met een arbeidsduur van 35 uur per week of meer¹⁾ naar bedrijfstak, 2009*

	Theilcoëfficiënt	Inkomen
		1 000 euro
Landbouw en visserij	0,62	29,4
Industrie	0,16	54,0
Bouwnijverheid	0,13	48,2
Handel/horeca	0,24	44,2
Vervoer en communicatie	0,18	53,6
Financiële en zakelijke dienstverlening	0,23	63,9
Openbaar bestuur en onderwijs	0,07	59,6
Gezondheids- en welzijnzorg	0,21	58,5
Cultuur en overige dienstverlening	0,38	44,8

¹⁾ Deeltijdwerkers zijn niet gepresenteerd: de celvulling is onvoldoende.

Ziekenverzorgenden en docenten basisonderwijs verschillen weinig in inkomen

In de top-10 van meest voorkomende beroepen scoren fulltime werkende ziekenverzorgers, vrachtwagenchauffeurs en docenten in het basisonderwijs relatief laag op de inkomensongelijkheid. Vertegenwoordigers en vooral winkelbedienden verschillen onderling naar verhouding veel in inkomen. Toch ligt hun inkomensongelijkheid niet boven het gemiddelde van fulltimers (0,21).

Staat 2
Inkomen en inkomensongelijkheid werkzame beroepsbevolking met een arbeidsduur van 35 uur per week of meer¹⁾; top-10 meest voorkomende beroepen, 2009*

	Theilcoëfficiënt	Inkomen
		1 000 euro
Winkelbediende	0,21	34,2
Docent basisonderwijs	0,05	50,9
Administratief medewerker	0,07	42,7
Schoonmaker	0,12	30,4
Vrachtwagenchauffeur	0,06	44,2
Crècheleidster, bejaardenverzorger	0,13	34,1
Lader/losser	0,08	33,2
Systeemontwerper, -programmeur	0,15	67,5
Vertegenwoordiger	0,14	71,6
Ziekenverzorgende	0,05	42,3

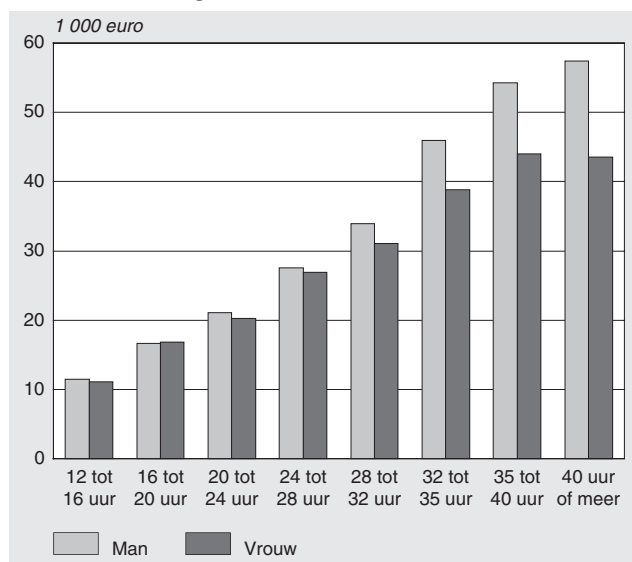
¹⁾ Deeltijdwerkers zijn niet gepresenteerd: de celvulling is onvoldoende.

5. Inkomensverschillen nader bekeken

Niet alleen *binnen* groepen in de samenleving kunnen de inkomens behoorlijk verschillen, ook *tussen* die groepen kan de ongelijkheid groot zijn. Zo zijn de inkomensverschillen bij de mannelijke deeltijders beduidend groter dan die bij de vrouwelijke deeltijders en is de inkomensongelijkheid alleen bij voltijds werkende mannen even groot als die bij vrouwen (paragraaf 3). Het inkomensverschil tussen mannen en vrouwen neemt echter juist toe met de arbeidsduur en het is het grootst bij voltijders (figuur 5). Bij de kleine en middelgrote deeltijdbanen (tot 28 uur) verschillen mannen en vrouwen nauwelijks in inkomen. Vrouwen met een grote deeltijd baan (28 tot 35 uur) verdienen bruto tussen 85 en 90 procent van mannen in zo'n deeltijd baan. Het inkomen van voltijds werkende vrouwen is ongeveer driekwart van dat van mannelijke fulltimers. Sekseverschillen in onder meer leeftijd, werkervaring en leidinggeven verklaren voor een groot deel de loonkloof tussen mannen en vrouwen (Van den Brakel, Merens, Bos, Hagoort en Dankmeyer, 2011).

Duidelijk is dat een deel van de inkomensongelijkheid in de werkende beroepsbevolking toe te schrijven is aan verschillen tussen mannen en vrouwen. Het andere deel komt voor rekening van inkomensverschillen bij mannen onderling en bij vrouwen onderling (zie ook tabellen 1 en 2). Met de Theilcoëfficiënt is het mogelijk om door middel van decompositie deze tussen- en binnengroepsongelijkheid te kwantificeren (Van den Brakel-Hofmans, 2007). Figuur 9 laat zien dat verreweg de meeste inkomensverschillen tussen voltijders⁷⁾ onderlinge verschillen bij mannen en vrouwen zijn. De inkomensverschillen tussen mannen en vrou-

7. Inkomen werkzame beroepsbevolking naar wekelijkse arbeidsduur en geslacht, 2009*

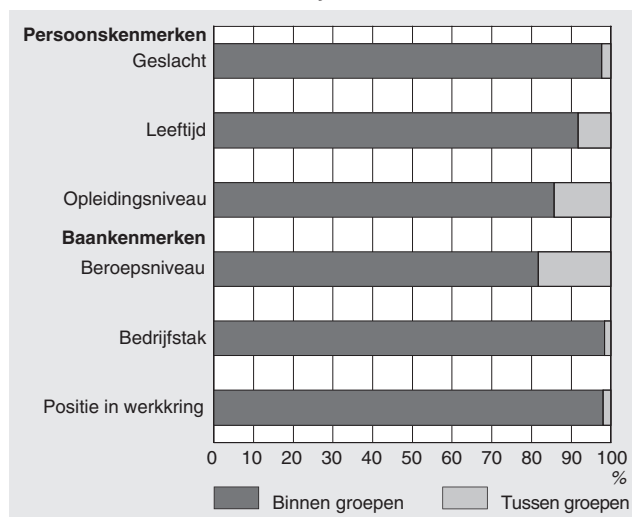

wen spelen dus maar een bescheiden rol. Ze zijn vooral terug te voeren op het feit dat de meeste mannen ongeacht hun leeftijd voltijds werken, terwijl vrouwen dit meestal alleen op jonge leeftijd doen, wanneer zij (nog) geen kinderen hebben.

Bij onderscheid naar leeftijd is de tussengroepsongelijkheid van meer betekenis. Dit komt voor een groot deel door het verschil in werkervaring. Immers, hoe ouder iemand is, hoe meer werkervaring hij of zij doorgaans heeft (De Mooij e.a., 2010). Bij vrouwen is werkervaring een belangrijkere factor in het verklaren van beloningsverschillen tussen leeftijdsgroepen dan bij mannen. Dit komt doordat vrouwen vaker de zorgtaken in het gezin op zich nemen waardoor er bij hen meer variatie in werkervaring is. Dit betekent dat verschillen tussen leeftijdsgroepen ook voortkomen uit geslachtsgereleerde verschillen in levensfase.

Inkomensverschillen tussen lager, middelbaar en hogeropgeleiden bepalen een substantieel deel van de totale onge-

8. Decompositie van inkomensongelijkheid werkzame beroepsbevolking (Theilcoëfficiënt) naar persoons- en baankenmerken van voltijders, 2009*

lijkheid (bijna 15 procent). Bij beroepsniveau is dat zelfs bijna 20 procent. Bij het onderscheid naar positie in de werkring en naar bedrijfstak telt de tussengroepsongelijkheid veel minder zwaar. De inkomensverschillen tussen werknemers met een vast of flexibel contract en zelfstandigen bepalen maar 2 procent van de totale ongelijkheid. Het zijn vooral de inkomensverschillen binnen de groep zelfstandigen die hier domineren.

6. Conclusies

Onder het credo 'Gelijk loon voor gelijk werk' is er de overheid veel aan gelegen om inkomensverschillen tussen mensen die in vergelijkbare functies werken op te heffen. Cijfers over waar die inkomensverschillen zich met name bevinden, helpen bij een doelgerichte aanpak.

In dit artikel is in kaart gebracht bij welke groepen werkenden de inkomensongelijkheid het grootst is. Zo blijken bij de 55- tot 65-jarigen, de babyboomers die in de eerste tien jaar na de oorlog geboren zijn, behoorlijk wat verschillen in het bruto inkomen uit werk voor te komen. Daarnaast springen ook jongeren in de werkzame beroepsbevolking er qua inkomensongelijkheid uit. Tussen de leeftijdsgroepen zijn uiteraard ook inkomensverschillen. Deze zijn zowel terug te voeren op verschillen in werkervaring als op de levensfase waarin iemand zich bevindt. Zo werken mannen gedurende hun carrière meestal voltijds, terwijl vrouwen dit voornamelijk op jonge leeftijd doen. Hun inkomen is dan nog betrekkelijk laag. Opvallend is dan wel dat bij voltijders de inkomensongelijkheid bij mannen onderling identiek is aan die bij vrouwen onderling.

Vooral bij mensen met kleine banen (tot twee dagen) en mensen die minstens 40 uur per week werken, verschilt het bruto jaarinkomen veel meer dan bij de rest van de werkzame beroepsbevolking. Bij de kleine banen staan de jongeren met bijbaantjes tegenover de oudere, meer verdienende deeltijders. Bij de voltijders met een werkweek van 40 uur of meer gaat het vaak om zelfstandigen. Hun inkomen variëren onderling enorm, doordat zij forse winsten kunnen maken en zware verliezen kunnen lijden. De inkomensongelijkheid onder zelfstandigen is daardoor ook conjunctuurgevoeliger.

De inkomensongelijkheid in de werkzame beroepsbevolking springt vooral in het oog bij het onderscheid naar leeftijd, opleidings- en beroepsniveau en het dienstverband (vast of flexibel contract dan wel zelfstandig). Inkomensverschillen tussen opleidings- en beroepsniveaus zijn evident. Verder blijken de inkomens bij mensen met een gelijk beroepsniveau minder uiteen te lopen dan bij mensen met een gelijk opleidingsniveau.

Het mag duidelijk zijn dat niet alleen dergelijke 'harde' kenmerken bepalend zijn voor de inkomensverschillen. Zo zullen bijvoorbeeld ook 'zachte' eigenschappen zoals motivatie en andere persoonlijke kwaliteiten een rol spelen. Daarnaast kunnen mensen bewust kiezen voor een baan met weliswaar minder salaris, maar met betere secundaire arbeidsvoorwaarden (uitgebreide verlofmogelijkheden, flexibele werktijden). Daar dergelijke aspecten moeilijk

kwantificeerbaar zijn, is het vrijwel onmogelijk de inkomensverschillen van werkenden volledig te verklaren. Dat betekent op zijn beurt dat achter beloningsdiscriminatie (geen gelijk loon voor gelijk werk) niet volledig een vinger te krijgen is.

Technische toelichting

Data

Voor de analyses in dit artikel is gebruik gemaakt van gegevens uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB) die verrijkt zijn met inkomensgegevens, voornamelijk afkomstig van de Belastingdienst. De EBB verschaft maandelijks van bijna dertigduizend steekproefpersonen informatie over de arbeidsmarktpositie. De deelnemende steekproefpersonen worden vijf maal benaderd gedurende een (volg)jaar. Aan de per peilmoment bevroegde EBB-steekproefpersoon is telkens de (huishoudens)inkomensinformatie gekoppeld voor de op dat moment van toepassing zijnde huishoudensamenstelling van deze persoon. Het gaat dan om de bijbehorende inkomensinformatie op basis van het gehele kalenderjaar. De gemiddelde bruto inkomens zijn telkens geschat op basis van de gehele EBB-steekproef, voor de inkomensongelijkheid zijn enkel de mensen uit de eerste peiling – de unieke cases – opgenomen.

De tien meest voorkomende beroepen in 2009

Aan de hand van de standaard beroepenclassificatie van 1992 is een top-10 samengesteld van de meest voorkomende beroepen in 2009. In het artikel wordt telkens naar een beroep verwezen door een van de genoemde beroepen uit de beroepsnaam. De volledige beroepsnamen met de bijbehorende beroepencodes zijn als volgt:

1. Winkelbediende, markt-, straatverkoper (excl. kiosk, vlees); debitant staatsloterij (beroepencode 31701)
2. Docent basisonderwijs, algemeen vormende vakken (beroepencode 62301)
3. Administratief medewerker (middelbaar (beroepencode 51500))
4. Glazenwasser, interieurverzorger, keukenknecht, medewerker huishoudelijke dienst (beroepencode 11133)
5. Vrachtwagenchauffeur (beroepencode 28209)
6. Crècheleidster; bejaarden- of, zwakzinnigenverzorgende (middelbaar) (beroepencode 57210)
7. Lader, lossen, pakhuis- of magazijnknecht, verhuizer (beroepencode 11122)
8. Informatie- of, systeemanalist, systeemontwerper, -programmeur; programmeur (wetenschappelijke toepassingen; administratief; hoger) (beroepencode 71401)
9. Vertegenwoordiger: acquisiteurs van zakelijke diensten (geen advertenties, reclame, verzekeringen) (beroepencode 51617)
10. Ziekenverzorgende (beroepencode 49501)

Literatuur

Brakel-Hofmans, M. van den (2007). *Metten van inkomensongelijkheid*. www.cbs.nl.

Brakel, M. van den, W. Bos, A. Merens, B. Dankmeyer en K. Hagoort (2011). Inkomen. In: A. Merens, M. van den Brakel, M. Hartgers en B. Hermans (red.), *Emancipatiemonitor 2010*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau/ Centraal Bureau voor de Statistiek.

Brakel, M. van den en K. Leufkens (2011). Economische zelfstandigheid van werkende mannen en vrouwen. In: *Socialeconomische trends 1/2011*.

Leufkens, K. (2010). CBS berichten: flexwerkers en zelfstandigen zonder personeel. *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, 26(2), 162–168.

Leufkens, K., R. Lok en F. Otten (2011). Het inkomen van flexwerkers en zelfstandigen zonder personeel. In: *Socialeconomische trends 1/2011*.

Mooij, M. de, I. Bottelberghs, M. Goedhuys, J. van den Tillaart en C. Wagner (2010). *Gelijk loon voor gelijk werk? Banen en lonen bij overheid en bedrijfsleven 2008*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Moonen, L. (2011). Inkomen verklaard? Het inkomen van werknemers en zelfstandigen nader bekeken. Paper gepresenteerd op de Nederlandse Arbeidsmarktdag (NAD), 6 oktober 2011, www.arbeidsconferentie.nl.

Nicolaas, H., E. Wobma en J. Ooijevaar (2010). Demografie. In: Vliet, R. van der, J. Ooijevaar en A. Boerdam (red.), *Jaarrapport Integratie*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Noten in de tekst

- ¹ Personen 15–64 jaar met betaald werk van minimaal 12 uur per week.
- ² Er is afgezien van omrekening van bruto-jaarinkomens van deeltijdwerkers naar voltijdse jaarinkomens. Dit omdat het uurloon van deeltijdwerkers lager is dan dat van voltijdwerkers (De Mooij e.a., 2010).
- ³ De formule voor de Theilcoëfficiënt is hier omwille van een inzichtelijke presentatie voor de gehele populatie weergegeven. In geval de inkomensongelijkheid op basis van een steekproef geschat wordt (zoals in dit artikel) vindt nog een weging plaats (zie Van den Brakel-Hofmans, 2007).
- ⁴ Degenen die slechts een deel van het jaar inkomen uit betaald werk hadden, zijn buiten beschouwing gebleven. Dit om de waarde van de inkomensongelijkheid zo zuiver mogelijk te houden. De hier gepresenteerde gemiddelde bruto inkomens kunnen daarom afwijken van die op de CBS-databank StatLine (<http://statline.cbs.nl/StatWeb/default.aspx>)
- ⁵ Vooral bij zelfstandigen en flexwerkers kan ongelijkheid in jaarinkomen ook nog deels veroorzaakt worden door een verschil in de waargenomen arbeidsduur op het mo-

ment van enquêteren (i.e. tijdens de eerste peiling (zie Toelichting)) en die op andere momenten in het jaar. Met andere woorden, bij zelfstandigen en flexwerkers zit vaak gedurende het jaar meer variatie in de wekelijkse arbeidsduur. Dit is wel verdisconteerd in het inkomen, maar soms past dat dus niet helemaal bij de waargenomen arbeidsduur.

- 6) Beroep waarvoor een opleiding met een niveau vergelijkbaar aan basisonderwijs voldoende is.
- 7) Omwille van de overzichtelijkheid is hier alleen de decompositie van de inkomensongelijkheid bij voltijders gepresenteerd.

Tabel 1
Inkomensongelijkheid werkzame beroepsbevolking naar wekelijkse arbeidsduur en persoons- en baankenmerken, 2009*

	12 tot 16 uur	16 tot 20 uur	20 tot 24 uur	24 tot 28 uur	28 tot 32 uur	32 tot 35 uur	35 tot 40 uur	40 uur of meer
<i>Theilcoëfficiënt</i>								
Totaal	0,38	0,16	0,21	0,18	0,19	0,16	0,12	0,26
<i>Geslacht</i>								
Man	0,72	0,34	0,57	0,48	0,32	0,21	0,11	0,25
Vrouw	0,29	0,13	0,14	0,13	0,15	0,11	0,11	0,28
<i>Leeftijd</i>								
15-24 jaar	0,24	0,24	0,23	0,19	0,19	0,14	0,18	0,15
25-34 jaar	0,15	0,10	0,14	0,09	0,15	0,09	0,07	0,14
35-44 jaar	0,32	0,11	0,16	0,17	0,16	0,13	0,09	0,25
45-54 jaar	0,31	0,14	0,17	0,20	0,17	0,15	0,11	0,27
55-64 jaar	0,53	0,19	0,34	0,17	0,23	0,17	0,12	0,28
<i>Herkomst</i>								
Autochtoon	0,37	0,15	0,21	0,17	0,18	0,15	0,11	0,25
Westers allochtoon	0,43	0,18	0,24	0,25	0,20	0,21	0,15	0,32
Niet-westers allochtoon	0,45	0,20	0,26	0,18	0,23	0,15	0,10	0,23
<i>Opleidingsniveau</i>								
Laag	0,33	0,17	0,20	0,21	0,20	0,17	0,09	0,17
Middelbaar	0,28	0,13	0,19	0,11	0,15	0,11	0,09	0,22
Hoog	0,51	0,16	0,19	0,18	0,15	0,13	0,10	0,24
<i>Positie in werkring</i>								
Werknemer, vast dienstverband	0,20	0,10	0,11	0,12	0,10	0,13	0,10	0,17
Werknemer, flexibel dienstverband	0,41	0,30	0,34	0,24	0,35	0,27	0,31	0,34
Zelfstandige	1,09	0,63	0,95	0,64	0,61	0,41	0,47	0,51
<i>Bedrijfstak</i>								
Landbouw, bosbouw en visserij	0,77	0,38	0,68	0,77	0,56	0,32	0,15	0,71
Nijverheid, winning, energievoorziening	0,70	0,21	0,35	0,14	0,19	0,22	0,11	0,17
Commerciële dienstverlening	0,46	0,18	0,26	0,26	0,27	0,24	0,15	0,27
Niet-commerciële dienstverlening	0,22	0,13	0,12	0,13	0,14	0,09	0,09	0,25
<i>Beroepsniveau</i>								
Elementair of lager	0,20	0,14	0,17	0,12	0,21	0,14	0,08	0,15
Middelbaar	0,37	0,09	0,16	0,10	0,18	0,10	0,08	0,22
Hoger of wetenschappelijk	0,29	0,16	0,18	0,24	0,16	0,10	0,08	0,22

Tabel 2
Inkomen werkzame beroepsbevolking naar wekelijkse arbeidsduur en persoons- en baankenmerken, 2009*

	12 tot 16 uur	16 tot 20 uur	20 tot 24 uur	24 tot 28 uur	28 tot 32 uur	32 tot 35 uur	35 tot 40 uur	40 uur of meer
<i>1 000 euro</i>								
Totaal	11,2	16,8	20,4	27,0	31,7	41,4	51,1	55,1
<i>Geslacht</i>								
Man	11,4	16,6	21,1	27,6	33,9	45,9	54,2	57,4
Vrouw	11,1	16,8	20,2	26,9	31,0	38,8	44,0	43,5
<i>Leeftijd</i>								
15-24 jaar	6,3	8,5	10,2	13,5	15,4	20,0	26,5	26,3
25-34 jaar	11,9	15,4	18,5	25,0	28,6	36,9	43,3	45,8
35-44 jaar	13,6	18,1	21,4	29,3	34,0	46,9	54,8	60,4
45-54 jaar	13,4	18,9	22,0	29,4	34,7	46,7	58,7	63,9
55-64 jaar	13,3	19,0	22,7	29,3	35,0	48,7	58,0	59,7
<i>Herkomst</i>								
Autochtoon	11,3	17,1	21,0	27,5	32,6	42,1	52,1	56,0
Westers allochtoon	11,8	16,5	19,6	27,2	30,9	42,2	53,0	58,5
Niet-westers allochtoon	10,1	13,3	15,1	21,7	24,6	34,6	40,7	43,2
<i>Opleidingsniveau</i>								
Laag	8,1	12,8	15,6	19,6	21,5	26,8	37,1	39,9
Middelbaar	11,6	16,2	19,7	24,3	27,5	35,9	45,8	46,6
Hoog	17,3	22,0	27,2	34,9	42,5	52,8	65,1	75,5
<i>Positie in werkring</i>								
Werknemer, vast dienstverband	12,2	18,1	21,9	28,8	34,6	42,6	52,4	59,3
Werknemer, flexibel dienstverband	8,3	10,9	12,9	15,0	18,1	22,3	28,0	32,0
Zelfstandige	13,0	14,5	17,6	21,5	24,6	40,7	38,3	47,3
<i>Bedrijfstak</i>								
Landbouw, bosbouw en visserij	7,2	14,1	14,8	20,7	19,8	29,3	35,6	28,3
Nijverheid, winning, energievoorziening	12,6	15,5	20,2	25,7	29,1	41,1	47,7	53,6
Commerciële dienstverlening	9,6	13,9	17,8	24,1	27,4	40,1	50,1	56,8
Niet-commerciële dienstverlening	13,0	19,1	22,8	29,2	35,0	42,7	54,5	59,8
<i>Beroepsniveau</i>								
Elementair of lager	8,6	12,3	15,0	19,0	20,4	26,7	35,6	37,6
Middelbaar	14,1	17,9	21,4	26,1	29,6	38,0	47,9	47,9
Hoger of wetenschappelijk	19,9	24,2	28,7	36,1	43,5	54,1	66,3	76,7